

'Datacenters zijn niet oorzaak maar oplossing van netcongestie'

Het investeringsklimaat in datacenters ligt aan het infuus, waarschuwt Stijn Grove. Als Nederland niet snel van het slot gaat, vertrekken gebruikers en investeerders naar het buitenland, constateert de managing director van Dutch Data Center Association. Een oplossing ligt echter voor het grijpen. 'Laat ons mee-investeren in de infrastructuur.'

Grove representeert de data-operators en staat in nauw contact met partijen die onderdeel zijn van het hele data-ecosysteem. Datacenters zijn volgens hem van levensbelang voor Nederland. 'Na de brand in Almere is hopelijk het besef doorgedrongen hoe cruciaal ze zijn. De helft van een klein datacenter viel uit, maar de impact was enorm met huisartsenposten, een universiteit en hypotheekverstrekkers die tijdelijk uit de lucht waren. Onze economie is steeds meer digitaal. Een Nederlander zit gemiddeld negen uur per dag achter een beeldscherm. Elk beeldscherm is gekoppeld aan een datacenter. Belangrijke diensten zoals Defensie en politie zijn compleet afhankelijk van datacenters en hebben daarom eigen complexen; netbeheerders beschikken over tien datacenters, banken hebben er vijftien, de belastingdienst bezit twee grote datacomplexen.'

Extreem trage vergunningverlening

De vraag naar datacenterruimte overstijgt het aanbod ruimschoots, weet hij. Maar daar wringt de schoen. 'Nederland telt nu 500 datacenters, waaronder 200 grote commerciële. Hierin staat zo'n 2 gigawatt aan vermogen opgesteld. Dat zou de komende jaren gemakkelijk kunnen verdubbelen. Er is een grote cloudvraag vanuit overheden, ziekenhuizen, universiteiten. Alle software heeft AI-toepassingen die veel meer dataruimte vergen. Niemand onder de 30 kijkt tv, alles is streaming. Ook dat kost veel datacenterruimte. Dan hebben we het nog niet over de exponentiële AI-groei en de vele AI-datacenters die daarvoor nodig zijn. Maar door netcongestie is zo weinig mogelijk dat de sector op slot is aan

het gaan. Bestaande datacenters zitten vol, nieuwbouw is er amper. Ook de bouwsnelheid staat onder druk door vergunningen die extreem langzaam worden verleend. In 2016 had een datacenterproject binnen tien weken een vergunning en was de stroomaansluiting er meteen. Anno 2026 kost een vergunning gemiddeld 4,5 jaar en in Noord-Holland moet je negen jaar op stroom wachten.'

Buitenlandse investeringen

Investeren we niet in digitale infrastructuur dan vallen onze economische ambities stil, waarschuwt hij. 'Wat buitenlandse investeringen betreft, vormen datacenters in Nederland een van de grootste sectoren. Eén datacenter kost al snel 100 miljoen euro, nog los van de ict-apparatuur die erin gaat. Het hyperscalecenter in aanbouw in Amsterdam Westpoort vergt zelfs een investering van 1 miljard euro. Maar gebruikers kijken nu noodgedwongen naar het buitenland. TU Eindhoven laat zijn gewenste datacenter nu in Finland bouwen. Ook ons nationale paradepaard ASML zoekt in het buitenland. Als zulke cruciale spelers dat doen, vertrekt straks het hele ecosysteem van bouwers, dienstverleners en techbedrijven eromheen. Alles grijpt in elkaar. Onze sector is verplicht duurzame stroom af te nemen. Wij zijn daarom een van de grootste financiers van duurzame stroom in Nederland, zoals

windparken op zee. Als wij niets meer kunnen, komen die duurzame investeringen ook tot een halt.'

Nationaal datacenterbeleid

Concrete maatregelen zijn nodig, stelt Grove. 'Het investeringsklimaat is eigenlijk dood. Om uit deze impasse te komen, moeten we buiten de gebaande paden treden en het keurslijf afwerpen. Laat onze industrie meebouwen aan de infrastructuur en ons investeringen in het stroomnetwerk doen. Dan hoeven we niet tien jaar te wachten maar kunnen acht jaar eerder aan de slag. In regio Amsterdam hebben data-operators in twee jaar zelf onderstations gebouwd, tien jaar sneller dan netbeheerders doen. Dat datacenters netcongestie veroorzaken en stroom weggapen van huizen en scholen, klopt simpelweg niet. Woningen en scholen zitten op het laagspanningsnet, wij maken gebruik van het middenspanningsnet. Voorwaarde is dat netbeheerders de energiestromen gaan afstemmen op de bedrijvigheid, zodat de netcongestie afneemt. Ook is een actief nationaal datacenterbeleid nodig. Het kabinet kan dat afkijken van Noord-Holland, de enige provincie met een weloverwogen beleid, duidelijke kaders en in samenwerking met marktpartijen.'

Oplossingen

Datacenters kunnen zelfs bijdragen aan de oplossing van netcongestie, betoogt hij. 'Congestie ontstaat vooral door pieken. Datacenters kunnen zowel pieken als dalen opvangen en afvlakken met ons verbruik en opwekvermogen. Nu gaat veel windenergie verloren, omdat ons elektriciteitsnet de pieken niet kan opvangen. Waar de energiekabels aan land komen, wil je een grote gebruiker als een hyperscaler hebben die de piek kan aftoppen. Een datacenter is eigenlijk een energiehub; 95 procent van ons stroomverbruik wordt warmte. Zet er een warmte-afnemer naast zoals een woonwijk of kassencomplexen. Zo is in Uithoorn een datacenter gepland die zijn warmte aan de kassen gaat leveren. Liander hoeft zo het lokale net niet te verzwaren. Als dat op grotere schaal gebeurt, hoeft je niet te elektrificeren. Energieclusters helpen eveneens. Als we hele zware stroomverbruikers zoals hyperscales samenzetten in een energiehub en verplaatsen naar het hoogspanningsnet, vermindert dat elders de belasting.'

Het kan wel, zegt Grove indachtig het motto van D66-premier Rob Jetten. 'We hebben eindelijk een regering met ambitie. Ruimtelijk is er geen probleem; datacenters nemen slechts 350 hectare in beslag. Er zijn genoeg locaties met energievoorzieningen. In de Rotterdamse haven is nog veel plek, overal waar windenergie aan land komt. In Zeeland ook als er extra kerncentrales komen. Ook in Metropoolregio Amsterdam is afdoende uitbreidingsruimte. Maar ook de Flevopolder, Haarlemmermeer en de Kop van Noord-Holland misstaan niet. De economische toekomst is digitaal. Als het kabinet wil dat Nederland relevant blijft, komt het nu in actie.'

'Of datacenters kritieke infrastructuur zijn moet de politiek bepalen'

Netbeheerders staan open voor betere samenwerking met de datacentermarkt, zegt Netbeheer Nederland (NL) in een reactie. Netbeheer NL vertegenwoordigt alle elektriciteit- en gasnetbeheerders, van landelijke beheerders als Tennet tot regionale netbeheerders als Enexis, Liander en Stedin. Voorrang op het net, zit er evenwel niet in, verklaart woordvoerder Theo Scholte. 'Tot 1 januari 2025 behandelden netbeheerders aanvragen op volgorde van binnenkomst. Oftewel first come, first serve. Dat prioriteeringskader van ACM is in december 2025 aangescherpt en vanaf 2026 geldt een nieuw kader. Onveranderd is gebleven dat aanvragen met een maatschappelijk belang voorrang krijgen. Dat zijn congestieverzachters, veiligheidsinstanties en basisbehoeften zoals wonen en onderwijs. Nieuwe aanvragen worden behandeld in prioriteitsvolgorde. AI-datacenters staan niet op het kader. Zij krijgen capaciteit toegewezen wanneer er ruimte is én wanneer er geen aanvragen van een van de prioritaire categorieën op de wachtlijst staan. Of netbeheerders datacenters als kritieke infrastructuur moeten bestempelen, is niet aan ons. Dat is een maatschappelijke afweging die door de politiek gemaakt zou moeten worden.'

Netbeheer NL vindt investeringen van de datacentermarkt in eigen energie-infrastructuur prima. 'Als datacenters mogelijkheden zien om te flexibiliseren, is Netbeheer NL daar voorstander van. Het is altijd goed om gebruik, opslag en opwek van energie slim ten opzichte van elkaar te ontwikkelen. Wanneer datacenters stroompieken kunnen afvlakken, is dat ook winst. Een datacenter bij een aanlandplek van een zeewindpark is dan een goed idee. In het nieuwe energiesysteem moeten we veel slimmer omgaan met de beschikbaarheid van energie. Dat vraagt veel meer samenwerking van alle betrokken partijen. Ook tussen datacenters en energiebedrijven,' aldus Scholte.